

**Opravična št.:**

Up-645/17

ECLI:

ECLI:SI:USRS:2018:Up.645.17

Akt:

Sodba Vrhovnega sodišča št. I Ips 26180/2014 z dne 16. 3. 2017 v zvezi s sodbo Višjega sodišča v Mariboru št. III Kp 26180/2014 z dne 7. 4. 2016 in s sodbo Okrožnega sodišča na Ptuju št. I K 26180/2014 z dne 12. 10. 2015

Izrek:

Ustavna pritožba zoper sodbo Vrhovnega sodišča št. I Ips 26180/2014 z dne 16. 3. 2017 v zvezi s sodbo Višjega sodišča v Mariboru št. III Kp 26180/2014 z dne 7. 4. 2016 in s sodbo Okrožnega sodišča na Ptuju št. I K 26180/2014 z dne 12. 10. 2015 se zavrže.

Evidenčni stavek:

Ustavno sodišče zavrže ustavno pritožbo, če zoper izpodbijani posamični akt niso izčrpana vsa redna in izredna pravna sredstva.

Geslo:

1.5.51.2.1 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku odločanja o ustavni pritožbi - Zavrženje.

1.5.5.2 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Ločena mnenja članov - Odklonilna mnenja.


1.4.10.6 - Ustavno sodstvo - Postopek - Vmesni postopki - Izločitev sodnika.

1.4.52.4 - Ustavno sodstvo - Postopek - Procesne predpostavke v postopku ustavne pritožbe - Izčrpanje pravnih sredstev .

Pravna podlaga:

Člen 55.b.1.5, Zakon o Ustavnem sodišču [ZUstS]

Opomba:**Dokument v PDF obliki:**

 [Up-645-17.pdf](#)

 [Up-645-17 - Odklonilno LM DDr. Jakliča.pdf](#)

Polno besedilo:

Up-645/17-19

7. 2. 2018

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopku za preizkus ustavne pritožbe Dejana Ognjenovika, Maribor, na seji 7. februarja 2018

sklenilo:

Ustavna pritožba zoper sodbo Vrhovnega sodišča št. I Ips 26180/2014 z dne 16. 3. 2017 v zvezi s sodbo Višjega sodišča v Mariboru št. III Kp 26180/2014 z dne 7. 4. 2016 in s sodbo Okrožnega sodišča na Ptujju št. I K 26180/2014 z dne 12. 10. 2015 se zavrže.

OBRAZLOŽITEV

1. Pritožnik je bil s sodbo Okrožnega sodišča na Ptujju obsojen zaradi kaznivega dejanja po tretjem odstavku 257. člena in po tretjem v zvezi s prvim odstavkom 211. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16 in 27/17 – KZ-1). Višje sodišče v Mariboru je pritožbi delno ugodilo tako, da je odpravilo varnostni ukrep odvzema predmetov, v preostalem pa je pritožbo zavrnilo. Vrhovno sodišče je kot neutemeljeno zavrnilo zahtevo za varstvo zakonitosti pritožnikovega zagovornika.

2. Pritožnik zatrjuje kršitev pravice do nepristranskega sojenja iz prvega odstavka 23. člena Ustave in pravice do poštenega sojenja po 6. členu Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP), zlasti objektivnega vidika nepristranskosti, ker mu je sodbo izrekla sodnica, ki je odločala tudi v kazenskih postopkih zoper pomagača pri kaznivem dejanju goljufije. Šlo naj bi za isti historični dogodek, sodnica pa naj bi že pred sojenjem pritožniku v izreku sodbe zoper pomagača sprejela stališče o pritožnikovi vlogi pri kaznivem dejanju in krivdi. Pritožnik se sklicuje na odločbo Ustavnega sodišča št. Up-57/14 z dne 26. 1. 2017 in na ustaljeno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice o objektivnem vidiku nepristranskosti.

3. V skladu s prvim odstavkom 51. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) morajo biti pred vložitvijo ustavne pritožbe izčrpana vsa pravna sredstva. V skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo pogoj izčrpanosti pravnih sredstev za vložitev ustavne pritožbe med drugim pomeni, da mora pritožnik pravna sredstva izčrpati tudi po vsebini (materialna izčrpanost).^[1]

4. V obravnavanem primeru iz izpodbijanih sodb ni razvidno, da bi pritožnik kršitve pravice do nepristranskega sodišča zaradi odločanja sodnice v kazenskih postopkih zoper pomagača uveljavljal v pravnih sredstvih v kazenskem postopku. Prav tako pritožnik v ustavni pritožbi ne zatrjuje, da bi to kršitev uveljavljal in da se sodišča do zatrjevane kršitve niso opredelila. Pritožnik je v pritožbi sicer uveljavljal kršitev pravice do nepristranskega sodišča, a zgolj zaradi zatrjevane komunikacije med pričo, preiskovalno sodnico in predsednico senata, ne pa iz razloga, ki ga uveljavlja v ustavni pritožbi. Ker pritožnik kršitve ni uveljavljal v pravnih sredstvih v kazenskem postopku, ni materialno izčrpal pravnih sredstev. Zato te kršitve ne more uveljavljati v postopku z ustavno pritožbo. Tako je Ustavno sodišče ustavno pritožbo zavrglo.

5. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi pete alineje prvega odstavka 55.b člena ZUstS ter prve alineje tretjega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11 in 70/17) v sestavi: predsednica dr. Jadranka Sovdat ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, DDr. Klemen Jaklič, dr. Rajko Knez, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Špelca Mežnar in dr. Marijan Pavčnik. Sodnik Marko Šorli je bil pri odločanju o tej zadevi izločen. Ustavno sodišče je sklep sprejelo s sedmimi glasovi proti enemu. Proti je glasoval

sodnik Jaklič, ki je dal odklonilno ločeno mnenje.

dr. Jadranka Sovdat
Predsednica

[1] Glej na primer sklepe Ustavnega sodišča št. Up-565/05 z dne 25. 10. 2006, št. U-I-255/08, Up-2641/08 z dne 20. 11. 2008, št. Up-1131/12 z dne 30. 9. 2013, št. Up-1201/12 z dne 10. 9. 2013, št. Up-132/13 z dne 30. 9. 2013, št. Up-441/13 z dne 10. 9. 2013 in št. Up-374/17 z dne 6. 7. 2017.

⇒

Up-645/17-20
5. 3. 2018

ODKLONILNO LOČENO MNENJE SODNIKA DDr. KLEMNA JAKLIČA K SKLEPU ŠT. Up-645/17 Z DNE 7. 2. 2018

Ste na zapor lahko obsojeni brez nepristranskega sodišča?

Pritožnik se na Ustavno sodišče pritožuje med drugim zaradi kršitve pravice do nepristranskega sodišča. Na prvi stopnji naj bi mu sodil isti sodnik, ki je v svojih prejšnjih sodbah zaradi pomoči pri istem kaznivem dejanju že obsodil pritožnikova soobtoženca, pri čemer je v tistih sodbah že zelo podrobno in izčrpno opisal tudi vlogo in ravnanja samega pritožnika (kot storilca tistega kaznivega dejanja). S tem naj bi se sodnik dejansko in vnaprej že opredelil tudi do njegove – domnevno storilčeve – krivde, o čemer je nato odločal v kasnejšem, ločenem postopku. Zaradi tovrstne vnaprejšnje opredeljenosti sodnika naj takšen kasnejši postopek ne bi zagotavljal (vsaj videza) nepristranskega sojenja, kar bi bilo mogoče zagotoviti le ob izločitvi ter zamenjavi tako "okuženega" sodnika.

Ni sporno, da po ustaljeni doktrini Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP),[1] ter od nedavnega tudi po doktrini Ustavnega sodišča Republike Slovenije,[2] velja, da je prišlo do kršitve pravice do nepristranskega sodišča vselej, kadar je isti sodnik predhodno že sodil soobdolženim glede skupnega kaznivega ravnanja in je njegova predhodna sodba zoper soobtožene že vsebovala tudi konkretne opredelitve do ravnanj pritožnika, ki je sicer subjekt sojenja v kasnejšem postopku. V nasprotju s prakso ESČP pa slovenska redna sodišča vse do nedavnega niso štela, da je v takšnih primerih podana kršitev pravice do nepristranskega sodišča. Šele Ustavno sodišče se je v nedavni precedenčni zadevi glede tega vprašanja (zadeva št. Up-57/14 z dne 26. 1. 2017) postavilo na stališče ESČP in spremenilo dotedanjo nasprotno

prakso rednih sodišč v Republiki Sloveniji. Med predstavniki rednega sodstva je ta precedenčna odločitev, s katero pa se je Ustavno sodišče v resnici zgolj poenotilo z ustaljeno prakso ESČP, izzvala precej javnega nasprotovanja in spraševanja, ali je takšna sprememba ustrezna, saj da lahko vodi do prevelikega števila izločanij sodnic in sodnikov. Tudi takšna reakcija kaže na neomajnost dotedanjega ustaljenega stališča rednih sodišč, da v takšnih primerih ne gre za kršitve.

V konkretnem primeru pred nami je isti sodnik v predhodni sodbi zoper oba soobdolžena dejansko podrobno in izčrpno opisal tudi vlogo in ravnanje samega pritožnika (kot storilca tistega kaznivega dejanja o katerem teče kasnejši postopek). S tem je prišlo do očitne kršitve opisanih skupnih evropskih standardov iz judikature ESČP in Ustavnega sodišča po njegovi spremenjeni doktrini.

Večina ustavnih sodnikov kljub temu ustavne pritožbe ni sprejela v obravnavo. Razlog naj bi bil formalne narave: da pritožnik te konkretne kršitve ni uveljavljal že na stopnji rednih sodišč, ampak šele v svoji ustavni pritožbi pred Ustavnim sodiščem (t.im. "materialno neizčrpanje"). S takšno razlago v okoliščinah konkretnega primera ne morem soglašati. Kot pojasnjeno, zaradi nasprotne prakse rednih sodišč argumenti tovrstne kršitve pred rednimi sodišči vse do nedavnega niso bili upoštevni. Pritožniki in zagovorniki so se takšni ustaljeni praksi prilagodili in posledično tovrstnih vsebinskih argumentov praviloma niso vključevali že zaradi zahteve po jedrnatosti in ekonomičnosti – ter s tem večje učinkovitosti – svojih pritožb pred rednimi sodišči. K temu so jih s svojo ustaljeno prakso in z zahtevami po jedrnatosti, če naj bodo pritožbe uspešne, silila prav redna sodišča sama. Ob takšni praksi pritožnik od rednih sodišč kaj več od zgolj formalne zavrnitve svojega argumenta ni mogel pričakovati. Šele ko je Ustavno sodišče takšno prakso rednih sodišč leta 2017 spremenilo, so se za uspešnost tovrstnih argumentov odprle realne možnosti. Točno tisti hip (takoj po precedenčni odločitvi Ustavnega sodišča iz leta 2017) pa jih je pritožnik v tem konkretnem primeru tudi nemudoma uveljavil ter vključil v ustavno pritožbo, ki mu je še ostala.^[3] Stališče večine, da naj zgolj zato, ker jih formalno ni vključil že v svoje argumente pred rednimi sodišči, pri čemer tam niso imeli nikakršnih realnih možnosti za uspeh, posameznik izgubi celo pravico do nepristranskega sodišča, se mi zdi pretrdo in prekomerno formalistično. Na ta način večina na Ustavnem sodišču na račun temeljne človekove pravice zaradi bojazni pred povečanim pripadom zadev navidezno brani zgolj sebe. Navidezno zato, ker je ta bojazen od znotraj votla, od zunaj je pa nič ni. Primerov kršitev tako ključnih človekovih pravic, ki bi jih sprejeli v obravnavo na podlagi dodatno navedenih argumentov vsled neposredne spremembe doktrine, je letno manj kot je prstov na roki. V končni analizi se izkaže, da razlogov za odločitev večine, ki je v primeru tako hudih posegov, kot sta kazenska obsodba in odvzem prostosti, odrekla nič manj kot pravico do nepristranskega sodišča, v resnici ni. Zato takšne odločitve tudi nisem mogel podpreti.

Poleg navedenega se postavlja tudi vprašanje še bolj temeljitega, povsem načelnega stališča glede obravnavanega vprašanja. Namreč, ali država v primerih tovrstnih kršitev (ko o kazenski obsodbi, in s tem odvzemu prostosti, odloča sodnik, ki je v zadevi *de facto* že odločal) sploh kdaj lahko dopusti "sojenje" in "obsodbo" brez nepristranskega sodišča? Je državi dopuščeno, da obsoja in zapira ljudi na podlagi odločitev subjektov, ki niso nepristranska sodišča? Po povsem načelnem stališču tega v opisani vrsti kršitev ni mogoče dopustiti nikoli, saj bi morala država na kršitev tako bistvene sistemske pravice paziti *ex officio*, torej po uradni dolžnosti. V prid temu stališču govori argument, da pravica do nepristranskega sodišča ne varuje le pritožnika osebno,

temveč je v svobodni demokratični družbi tudi objektivno oziroma sistemsko nujna - le če je jamstvo nepristranskega sodišča v pravnem redu dejansko in dovolj spoštovano, ter navzven zaznavno kot nepristransko, lahko zagotavlja dovoljšno mero zaupanja javnosti v pravno državo. Od takšnega zaupanja pa je odvisno tudi učinkovanje vseh ostalih pravic. Vsaj v primerih hujših kategorij kršitev pravice do nepristranskega sodišča, kot je ta pred nami, bi zato država verjetno že po uradni dolžnosti morala skrbeti za zagotavljanje te temeljne predpostavke pravne države. V prid temu stališču govori tudi razlog, da pri tovrstni kršitvi ne gre za kršitveno okoliščino, ki bi bila poznana le pritožniku (v takšnih primerih je breme sklicevanja lahko le na njem), temveč za kršitev, ki je že po naravi stvari sodišču vselej poznana. Z vidika povsem načelnega stališča, ki varuje objektivno vrednost nepristranskega sodišča, za ugotovitev kršitve torej sploh ni pomembno, ali se je pritožnik sam nanjo (še pravočasno) skliceval, oziroma pred katerim forumom je nanjo prvič opozoril. Tudi iz tega razloga je odločitev večine po moji oceni napačna.

DDr. Klemen Jaklič
Sodnik

[1] Glej npr. primer *Ferrantelli in Santangelo proti Italiji* (del sodbe pod poglavjem "C. Impartial Tribunal"), v katerem je ESČP izrecno ugotovilo kršitev videza nepristranskosti sodišča zato, ker je predhodna sodba zoper soobdolžene opisovala tudi ravnanja, ki naj bi jih pritožnika zagrešila, četudi ta prvotna sodba ni bila izrečena zoper njiju, ampak zoper predhodno sojenega soobtoženca.

[2] Odločba št. Up-57/14, z dne 26. 1. 2017.

[3] Ob tem je po slovenski Ustavi ravno Ustavno sodišče tista institucija, ki kot specializirano sodišče za področje temeljnih človekovih pravic o slednjih odloča z avtoriteto vrhovnega varuha.

⇒

Vrsta zadeve:

ustavna pritožba

Vrsta akta:

posamični akt

Vlagatelj:

Dejan Ognjenovik, Maribor

Datum vloge:

18. 7. 2017

Datum odločitve:

7. 2. 2018

Vrsta odločitve:

sklep

Vrsta rešitve:

zavrženje

Objava:**Dokument:**

US31340